

قانون تاسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی کشور

لایحه شماره ۲۵۸۸۲/۳۶۳۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸ دولت در مورد تأسیس و نحوه اداره کتابخانه های عمومی در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است^۱.

ماده ۱- تأسیس، ساخت، تجهیز و بازسازی، توسعه، مدیریت، نظارت و سایر امور کتابخانه های عمومی در سراسر کشور به موجب این قانون انجام می شود.

ماده ۲- به منظور ایفای وظایف مندرج در این قانون، هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور با ترکیب زیر تشکیل می گردد:

الف- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیأت امنای)؛

ب- رئیس شورای عالی استان ها؛

ج- معاون ذیربط از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور؛

د- یک عضو از کمیسیون فرهنگی به پیشنهاد آن کمیسیون و تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر؛

ه- رئیس کتابخانه ملی ایران؛

و- پنج نفر از صاحب نظران و شخصیت های علمی فرهنگی کشور که حداقل دو نفر آنان را بانوان تشکیل دهند به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حکم رئیس جمهور برای مدت چهارسال انتخاب می شوند که یک نفر از آنان به انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان دبیر کل هیأت امنای اداره امور دبیرخانه را به عهده خواهد داشت.

ماده ۳- وظایف و اختیارات هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور به شرح زیر می باشد:

الف- برنامه ریزی به منظور تأسیس، ساخت، تجهیز و توسعه و نظارت بر فعالیت کتابخانه های عمومی کشور؛

ب- تصویب دستورالعمل های لازم برای حمایت و نظارت بر ارائه خدمات کتابخانه های عمومی بخش خصوصی؛

ج- بررسی گزارش ها در خصوص وضعیت کتابخانه های عمومی کشور و اتخاذ تصمیمات لازم؛

د- بررسی و تصویب بخشنامه ها و دستورالعمل های مورد نیاز در زمینه های اداری، مالی، جذب و نگهداری نیروی انسانی، امور مربوط به اخذ درآمدها و کمک ها و نحوه هزینه کردن، تأمین کتاب و سایر منابع کتابخانه-

ای و تجهیزات، مبادلات با سایر مراکز فرهنگی و کتابخانه ها، عضوگیری، امانت دادن کتاب، تشکیل انجمن-

های کتابخانه های عمومی استان، شهرستان، بخش، شهر و روستا و هدایت فعالیت های آنها؛

ه- تعیین معیارها و سرانه های مربوط به امور مختلف کتابخانه های عمومی و شاخص های لازم برای درجه بندی

آنها؛

و- بررسی و توصیف شرح وظایف، تشکیلات، ساختار، نحوه تأمین نیروی انسانی، ضوابط و مقررات مورد نیاز برای امور مالی و اداری دبیرخانه هیأت امنای و سایر موارد مرتبط با مأموریت‌های آن؛
ز- برنامه‌ریزی برای استفاده از امکانات کتابخانه‌ها در زمینه فعالیت‌های فرهنگی و هنری؛
ح- برنامه‌ریزی برای استفاده نابینایان از امکانات کتابخانه‌های عمومی.

تبصره- کلیه مصوبات هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور با تأیید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دارای اعتبار بوده و از طریق دبیرکل هیأت مذکور ابلاغ می‌شود.

ماده ۴- به منظور حسن اجرای وظایف مندرج در ماده (۳) این قانون، تهیه گزارش‌های مورد نیاز از وضعیت کتابخانه‌ها، اتخاذ روش‌های هماهنگ و استاندارد، تهیه طرح‌ها و برنامه‌های لازم براساس سیاست‌های مصوب هیأت امنای و نظارت و پیگیری مصوبات، دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور زیر نظر رئیس هیأت امنای تشکیل می‌گردد.

تبصره- دبیرکل مسئولیت اداره کلیه امور دبیرخانه و اجرای وظایف مندرج در این قانون و تهیه گزارش‌های مورد نیاز از وضعیت کتابخانه‌ها، اتخاذ روش‌های هماهنگ و استاندارد، تهیه طرح‌ها و برنامه‌های لازم براساس سیاست‌های مصوب هیأت امنای و نظارت و پیگیری مصوبات را برعهده دارد.

ماده ۵- منابع مالی برای اداره امور دبیرخانه هیأت امنای انجمن‌ها و کتابخانه‌های عمومی به شرح زیر است:

الف- کمک‌های دولت در بودجه سالیانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

ب- درآمدهای حاصله موضوع ماده (۶) این قانون؛

ج- هدایا و کمک‌های مردمی سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش خصوصی و مجامع بین‌المللی؛

د- موقوفات؛

ه- درآمدهای اختصاصی انجمن‌ها و کتابخانه‌های عمومی از محل انجام فعالیت‌های فرهنگی آموزشی مرتبط و دریافت حق عضویت.

تبصره- دولت می‌تواند اعتبارات تخصیصی خود را برای نیل به حداقل سرانه‌ها و معیارهای قابل قبول در بودجه‌های سنواتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پیش‌بینی نماید.

ماده ۶- شهرداری‌ها مکلفند همه ساله حداقل نیم درصد (۰/۵٪) از درآمدهای خود را به منظور اداره امور کتابخانه‌ها در اختیار انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی شهر مربوطه قرار دهند.

ماده ۷- به منظور تشکیل انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی استان و ایجاد هماهنگی و بررسی و پیشنهاد برنامه و بودجه، عملکرد و تراز مالی سالانه آنها به هیأت امنای و نیز حل و فصل مسائل و مشکلات انجمن‌های مذکور، انجمن کتابخانه‌های عمومی استان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

الف- استاندار (رئیس انجمن استان)؛

ب- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان (دبیر انجمن)؛

ج- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان؛

- د- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ؛
- ه- رئیس شورای اسلامی استان ؛
- و- چهار نفر از شخصیت‌های حقیقی یا حقوقی که حداقل یک نفر آنان از بانوان باشد به پیشنهاد دبیر انجمن و تصویب رئیس انجمن طبق دستورالعمل هیأت امناء .
- ماده ۸- ترکیب اعضای شهرستان به شرح زیر می‌باشد:
- الف- فرماندار (رئیس انجمن) ؛
- ب- رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان (دبیر انجمن) ؛
- ج- شهردار شهر مرکز شهرستان ؛
- د- رئیس شورای اسلامی شهرستان ؛
- ه- پنج نفر از اشخاص حقیقی و حقوقی که حداقل یک نفر آنان از بانوان باشد به پیشنهاد دبیر انجمن و تصویب رئیس انجمن طبق دستورالعمل هیأت امناء .
- ماده ۹- وظایف انجمن کتابخانه‌های عمومی شهرستان عبارتند از:
- الف- مطالعه، بررسی و تدوین برنامه و بودجه سالانه جاری و عمرانی کتابخانه‌های تحت پوشش و ارائه آن به انجمن استان ؛
- ب- همکاری با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر دستگاه‌های دولتی در زمینه ساخت، تجهیز، تکمیل و بازسازی کتابخانه‌ها
- ج- جذب، نگهداری و انجام سایر امور اداری مربوط به نیروی انسانی شاغل در کتابخانه‌های تحت پوشش ؛
- د- تشویق به اهدای زمین، کتاب و سایر کمک‌های نقدی و غیرنقدی به کتابخانه‌ها ؛
- ه- افتتاح حساب مخصوص در یکی از بانک‌های دولتی در محل، برای نگهداری وجوه حاصل شده از محل کمک‌ها و درآمدها ؛
- و- تهیه و نگهداری دفاتر قانونی و انجام امور دریافت و پرداخت و امور مالی و واریز کمک‌های نقدی و تقویم و نگهداری کمک‌های غیرنقدی ؛
- ز- تهیه و ارسال گزارش عملکرد و تراز مالی سالانه انجمن در پایان هر سال جهت بررسی به انجمن کتابخانه‌های عمومی استان.
- ماده ۱۰- انجمن کتابخانه‌های عمومی استان با تصویب هیأت امناء می‌تواند در بخش‌ها، شهرها و روستاهایی که دارای شرایط لازم هستند نسبت به تشکیل انجمن کتابخانه‌های عمومی بخش، شهر و روستا اقدام نماید.
- تبصره- وظایف انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی بخش، شهر و روستا در چارچوب وظایف انجمن کتابخانه‌های عمومی شهرستان و ترکیب انجمن‌های مذکور با لحاظ نوع اعضای انجمن کتابخانه‌های عمومی شهرستان به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت امناء می‌رسد.
- ماده ۱۱- تکلیف مالکیت اموال منقول و غیرمنقول دولتی کتابخانه‌های عمومی و امور اداری، مالی و استخدامی آنها در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد، لکن کمک‌ها و منابع نقدی و غیرنقدی اهدایی

اختصاص داده شده به انجمن در حکم دارایی و اموال انجمن محسوب و در چارچوب ضوابط مصوب هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور و طبق نظر اهداکننده استفاده و هزینه می‌شود.

تبصره ۱- کتابخانه‌های عمومی به عنوان نهاد عمومی غیردولتی از استقلال مالی برخوردار بوده و هیأت امنای انجمن‌ها و دبیرخانه‌های آنها از ارکان آن محسوب می‌شوند.

تبصره ۲- کتابخانه ملی، کتابخانه‌های آستان قدس رضوی (ع)، حضرت معصومه سلام الله علیها، حضرت عبدالعظیم (ع)، احمد بن موسی (ع)، کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی و کتابخانه مجلس شورای اسلامی تابع ضوابط و مقررات مربوط به خود و کتابخانه‌های وقفی تابع وقفنامه می‌باشند.

تبصره ۳- کتابخانه‌های خصوصی اشخاص که با حفظ مالکیت خود و بدون وقف نمودن، آن را مورد استفاده عمومی قرار داده یا خواهند داد از شمول حکم این ماده خارج است.

ماده ۱۲- شهرداری‌ها می‌توانند مقدار مناسب از اراضی متعلق به خود را برای ساختمان کتابخانه‌های عمومی براساس طرح‌های توسعه شهری به صورت بلاعوض در اختیار انجمن کتابخانه‌ها قرار دهند. مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت نیز مجازند زمین و ابنیه مورد نیاز را برای ساختن کتابخانه عمومی به صورت بلاعوض واگذار نمایند.

تبصره- وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است فضاها را مورد نیاز کتابخانه‌های عمومی را که براساس معیارهای مذکور در بند (ه) ماده (۳) این قانون تعیین می‌شود در طرح‌های توسعه منظور نموده و مشاورین طرف قرارداد خود را ملزم به رعایت آنها نماید.

ماده ۱۳- نحوه رسمیت یافتن جلسات و حدنصاب آرا لازم برای اخذ تصمیمات هیأت امنای انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی استان، شهرستان، بخش، شهر و روستا در آیین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد.

ماده ۱۴- آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و حداکثر ظرف مدت سه ماه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۵- قانون تأسیس کتابخانه عمومی در تمام شهرها مصوب ۱۳۴۴/۱۰/۲ و اصلاحات بعدی و سایر قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر پانزده ماده و هشت تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هفدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی